

**Raadsvergadering – gemeente Hattem**  
Verslag van de buitengewone vergadering  
d.d. 28 maart 2018

**Aanwezig:**

**Raadsleden:** mevrouw K. Broekhuis-Bonte (PvdA), de heer M. van Duinen (CDA), mevrouw G.J.T. Guldenaar (VVD), de heer T.B. Juk (CDA), de heer J.G. Kers (ChristenUnie), de heer E.P.J. Kort (D66), de heer H. Kremer (CDA), de heer E. Kwakkel (D66), de heer H.J. Leskens (ChristenUnie), mevrouw W. van Regteren-de Boer (PvdA), de heer H.L. van Riel (VVD), mevrouw L.M. Ruijs (VVD), mevrouw Y.J.A. Schepers-Mulder (CDA), de heer M. Veenstra (D66) en mevrouw B.J. van der Worp-Westerik (ChristenUnie)

**Wethouders:** mevrouw D.J. Tigchelaar-van Oene en de heren J.Th. van der Heeden en F.M. Hospers

**Afwezig:** --

**Voorzitter:** de heer J.W. Wiggers

**Griffier:** mevrouw J. van Zwam

**Tijd:** 20.05 – 22.05 uur

**1. Opening, vaststelling agenda en mededelingen**

**De voorzitter** opent de vergadering en heet iedereen welkom, in het bijzonder de familieleden, vrienden en partijaanhang van de vertrekkende raadsleden. De agenda wordt vastgesteld conform het concept.

**2. Vaststellen van het verslag van de raadsvergadering van 5 maart 2014**

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

**3. Vaststellen rechtmatigheid verkiezingen (besluit nr. 12)**

|                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Besluit:</b> Het voorstel van het presidium wordt met algemene stemmen aangenomen. |
|---------------------------------------------------------------------------------------|

**4. Verslag commissie onderzoek geloofsbrieven van de nieuw te benoemen raadsleden en beslissing over toelating tot de raad**

De commissie heeft de dag voor deze vergadering de geloofsbrieven onderzocht. **Voorzitter Kers** rapporteert dat de commissie unaniem heeft vastgesteld dat alle kandidaten kunnen worden toegelaten tot de gemeenteraad. Enkele ontbrekende handtekeningen zijn kort voor deze vergadering alsnog geplaatst.

**De voorzitter** concludeert dat niets de installatie van de nieuwe raadsleden in de weg staat.

**5. Afscheid van de vertrekkende raadsleden**

**5.1. Toespraak voorzitter**

De **voorzitter** spreekt de acht raadsleden toe die de volgende dag niet in de nieuwgekozen raad zullen terugkeren.

Het gebeurt niet zo vaak dat de meerderheid van de raad terugtreedt en dat daar leden bij zijn die heel lang aan het raadswerk hebben deelgenomen. Samen hebben deze acht raadsleden 64 raadsjaren volgemaakt.

Een afscheid stemt wat weemoedig: de raad gaat deze leden missen. Dat gevoel wordt voor een deel gecompenseerd door een even groot aantal nieuwe raadsleden. Zij gaan het stokje overnemen, met jong enthousiasme en een nieuw elan. Toch is daarmee het gevoel niet weg. Er is trots en waardering voor al de vertrekkende raadsleden vanwege hun inzet voor het algemene belang van de gemeente. Daarbij maakt het niet uit of ze korter of langer in de raad hebben gezeten. Het is niet gemakkelijk om in deze tijd lid te zijn van een gemeenteraad. Het is zeker geen erebaan. De druk op de gemeenten is

fors. Dat geldt zeker voor een kleine gemeente als Hattem. De wortels van de raadsleden in de samenleving steken diep. Het gebeurt nogal eens dat de keuzes die zij maken moeilijk te verteren zijn voor hun achterban. Dat geldt zeker als het gaat om thema's waarover de samenleving verdeeld is. Dan is het zwaar om als raadslid je verantwoordelijkheid te nemen. Deze raadsleden hebben dat echter wel gedaan. Het werd door de kiezers niet altijd beloond. Dat geldt in feite voor alle partijen. Het is een compliment waard dat de raadsleden - ondanks de verschillen van inzicht die er altijd bij horen - met elkaar in gesprek bleven en na de vergadering een glas wijn met elkaar dronken. Dat is een mooie aanbeveling voor hun opvolgers.

Het raadslidmaatschap trok een zware wissel op het thuisfront. Met het raadswerk gingen heel wat avonden en zaterdagen heen. Er is alle reden om de partners en de kinderen te bedanken voor de ruimte die ze daarvoor boden. (De vergadering onderstreept dat met applaus).

Een afscheid van de raad betekent niet dat de betrokkenheid weg is. Die betrokkenheid bij Hattem en de publieke zaak zit de vertrekkende raadsleden in het bloed. Het kan zo maar gebeuren – en het is ook te hopen – dat men hen in Hattem weer in een andere rol tegenkomt.

De voorzitter spreekt vervolgens elk vertrekkend raadslid persoonlijk toe. De vergadering onderstreept elke bijdrage met applaus.

#### *Mevrouw Ruijs*

“Beste Lily,

Jij neemt vandaag voor de tweede keer afscheid van de raad. In het verleden ben je een langere periode raadslid geweest, van 1998 tot 2006. Tien jaar daarna kwam je terug, om de plaats in te nemen die openviel door het vertrek van Rein van der Sleen.

Toen je in 2006 afscheid nam, zei je dat je acht jaar daarvoor ‘bij toeval’ in de raad was gekomen. Het gebeurde kennelijk. In 2016 zat er in ieder geval een weloverwogen beslissing achter. Een beslissing waarbij je het belang van je partij en de goede voortgang van het raadswerk hoger achtte dan je particuliere belang. De partij had je nodig en je kwam. Je had natuurlijk het voordeel van de ervaring die je had. Je kon je rol als raadslid dus vrij gemakkelijk weer oppakken. Maar daarmee is het nog geen beslissing geweest die je gemakkelijk nam. Je deed het omdat je je verantwoordelijk voelde. Dat verantwoordelijkheidsbesef typeert je. Toen je in 2006 afscheid nam, zei je: “Aan de zijkant staan en kritiek hebben op zaken waarvan je vindt dat ze anders moeten, heeft geen zin. Je hebt pas recht van spreken als je deel hebt genomen aan de besluitvorming en je best hebt gedaan om gehoord te worden en om zoveel mogelijk van je eigen inzichten in de besluitvorming terug te zien.” Kortom: je wilde verantwoordelijkheid dragen. Een fractiegenoot van je zei: “Het zou me niet verbazen als ze weer klaar zou staan als er nog een keer een dringend beroep op haar zou worden gedaan.”

Je hebt deze keer maar kort in de raad gezeten, nog geen anderhalf jaar. Te kort misschien om je echt te kunnen profileren. Er kwamen in die korte tijd in de raadsvergadering niet veel zaken voorbij die specifiek in jouw portefeuille zaten, niet als besprekingsstuk tenminste. In de commissievergaderingen ben je wat dat betreft meer aan bod gekomen.

Lily, bedankt voor wat je ook in deze korte periode voor de raad en de Hattemer gemeenschap hebt betekend. Je verdwijnt niet uit beeld. Als steunlid zul je bij je fractie ongetwijfeld een waardevolle aanvulling blijven leveren. Het ga je goed.”

#### *De heer Van Riel*

“Beste Han,

Jij hebt iets langer in de raad gezeten dan Lily, maar ook voor jou was het een vrij korte periode: 2,5 jaar. Ook voor jou was het een tussentijdse invulling van een vacature: de vacature die in 2015 ontstond door het vertrek van Monique Zuidwijk. En ook voor jou geldt dat er in de raadsvergadering niet veel zaken zijn besproken die direct jouw portefeuille raakten. Wat dat betreft kwam ook jij wat meer tot je recht in commissievergaderingen. En dan vooral in de vergaderingen van de rekenkamercommissie. In die commissie nam je een duidelijke plek in. Je leverde geregeld je bijdragen vanuit jouw kennis van zaken. Je was ook direct bereid om mee te doen aan een dossieronderzoek toen dat van je gevraagd werd.

Uit een van de raadsvergaderingen herinner ik me je bijdrage over de buurtwhatsappgroep. Je vond dat de gemeente wel wat proactiever zou mogen zijn als het om dergelijke zaken ging. Je zag het als een goed middel om de veiligheid en het veiligheidsgevoel van de inwoners te verbeteren. Tegelijk liet je het niet bij woorden: je liet een bord zien waarop de aanwezigheid van een buurtwhatsappgroep stond aangegeven. Ik kreeg het overhandigd en het heeft inmiddels een plekje gekregen in een van de wijken. Politiek is voor jou dus niet alleen maar een zaak van woorden. Ik ben zo vrij om even jouw reactie door te geven op een van je mederaadsleden die een afscheidsspeech dreigde te houden van vijf minuten

voor elk jaar dat hij in de raad had gezeten (ik noem geen naam). Je schreef toen: "Als jij zoveel spreektijd vraagt, word ik bevestigd in mijn mening dat politiek niet veel meer is dan praten om het praten". De dreiging van dat andere raadslid was uiteraard niet serieus bedoeld en jouw reactie was dat ook niet helemaal. Maar het typeert jou wel dat je politiek niet alleen maar ziet als een praatgebeuren. Je bent een doener. In de verkiezingstijd ben je ook gewoon actief geweest voor je partij met het plakken van posters en met het uitvoeren van andere klussen. Tegelijk: als je geacht werd mee te praten, deed je dat ook. Je oogt misschien soms wat stil, je hebt ook wel eens wat moeite om dingen goed te verwoorden, maar wie doorvraagt, krijgt nogal eens een verrassend antwoord. Je bent duidelijk een onafhankelijk denker. Ik noem ook in het bijzonder je deelname aan de werkgroep Democratische vernieuwing. Het ging in die werkgroep over dingen die jij duidelijk belangrijk vond en waar je voor opstond.

Je hebt ook veel ervaring opgedaan in Midden- en Oost-Europa. Je hebt meegemaakt hoe het daar vaak gaat met de democratie (of hoe het daar vaak juist niet democratisch toegaat). Dat relativeert de dingen waar wij ons druk over maken. Het heeft jou geholpen om je te focussen op de echte hoofdzaken en de vinger te leggen op plekken waar het werkelijk zeer doet.

Han, bedankt voor wat je voor de raad en de gemeenschap van Hattem hebt gedaan. Je zult je vast niet vervelen nu er een eind komt aan je raadslidmaatschap. Zowel nationaal als internationaal is er nog genoeg voor je te doen. Het ga je goed."

#### *De heer Veenstra*

"Beste Martin,

Jij hebt één periode in de raad volgemaakt, op twee maanden na. Toen jouw partij een behoorlijke slag maakte in de verkiezingen van 2014 en vervolgens een wethouder mocht leveren, nam jij in de raad de plaats van Jan van der Heeden in. We mogen wel zeggen dat jouw komst in de raad voor de nodige reuring heeft gezorgd. Het was te merken dat jij nog niet zolang daarvoor in een andere functie voor de gemeente aan de slag was geweest. Dan hebben we het over een vakgebied waar jouw hart ligt. Je bent een man van de openbare ruimte en van wegen. Wat dat betreft heb je een enorme kennis van situaties in Hattem en van wat er in deze gemeente omgaat. Het was wel eens lastig om die kennis in de raad te delen. De pet die je eerder had opgehad, wilde nog wel eens een beetje na-knellen. Tegelijk: wat jou typeert en siert, is je sterke betrokkenheid bij Hattem. Je was telkens weer bereid om datgene naar voren te brengen wat jij belangrijk vond. In die zin was je een volksvertegenwoordiger pur sang. Waar het jou om ging, was dat de dingen goed geregeld werden en dat knelpunten die zich voordeden goed werden opgelost. Je wist waar die knelpunten zaten en waar de *inwoners* mee zaten. Daar stelde je vragen over, maar je droeg ook oplossingen aan.

De verkeersveiligheid voor de burgers was een zaak die jou na aan het hart lag. Hoe vaak heb je niet gevraagd hoever het was met het GVVP. De kruising Hessenweg-Roseboomspoor is bijna spreekwoordelijk geworden voor jouw bijdragen aan het vragenhalfuurtje. Je bleef dat onderwerp op de agenda houden en dat was goed. Hetzelfde geldt voor de Konijnenbergerweg. Volgens mij ligt daarover nog een vraag van jou die nog beantwoord moet worden. Ik beloof je bij dezen dat dat antwoord er na je vertrek alsnog zal komen. Trouwens, als het goed is, kom je straks terug als commissielid en kun je de draad gewoon weer oppakken. Tenzij je natuurlijk besluit je de komende jaren vooral met de Wmo te gaan bezighouden.

Ik had het net over een vraag die er nog ligt. Je hebt wel eens vaker lang op een antwoord moeten wachten. Het frustreerde je nogal eens dat dingen niet zo snel werden opgepakt als je graag zou willen en dat niet altijd wat gedaan werd met de oplossingen die je aandroeg. Maar je hebt ook zeker dingen mogen bereiken, waar je met dankbaarheid op terug mag zien. Als dat aan de orde was, benoemde je dat ook en deelde je ruiterlijk complimenten uit.

Martin, ook jij bedankt voor wat je voor de raad en de gemeenschap van Hattem hebt mogen betekenen. Het ga je goed."

#### *De heer Leskens*

"Beste Henk,

Met jou gaan we een raadsperiode verder terug in de geschiedenis van Hattem. Ook jij bent in de raad gekomen nadat de voorzitter van jouw fractie tot wethouder was benoemd. Dat was dus in 2010. Je moest toen meteen flink aan de bak, want in dezelfde vergadering werd je benoemd tot voorzitter van de brede raadscommissie, samen met Joost Hazewinkel. Die taak heb je op een uitstekende manier vervuld. Rustig, je gaf mensen de ruimte, maar je wist ook aan te geven wanneer het genoeg was. Het leek wel of je docent was geweest... In de raad liet je ook al snel van je horen. In de eerste raadsvergadering na je benoeming kwam je meteen al met een amendement, samen met de toenmalige eenmansfractie van D66. Dat was bij de bespreking van de kadernota. Je hebt je echt aan het raadswerk

gegeven. Je bijdragen in de vergaderingen getuigden van een gedegen voorbereiding. Je las de stukken zorgvuldig en je bracht meer dan eens informatie in die je ergens anders vandaan had gehaald. Je kende je dossiers. En waar je het nodig vond, zat je het college behoorlijk op de huid, ongeacht de kleur van dat college. Maar je was ook gevoelig voor argumenten die door anderen werden aangedragen. Je was in staat tijdens een debat je mening bij te stellen. Dat maakte een debat met jou zo waardevol.

Ik denk op dit moment vooral aan je bijdragen in het kader van de decentralisaties in het sociale domein, die mega-operatie waar we de afgelopen jaren mee te maken hadden. Er was je veel aan gelegen dat dat proces goed zou verlopen en dat de raad daar een belangrijke rol in speelde. Je was blij met de werkgroep die uit de raad werd gevormd en je hebt daar veel wat energie in gestoken. In meerdere vergaderingen gaf je blijk van je bezorgdheid over de vraag of de raad wel voldoende stem in het kapittel hield en of er niet te veel bij het college lag. Je was vooral ook scherp op de samenwerkingsverbanden die Hattem was aangegaan. Was de democratische controle wel voldoende? Werden er niet te veel dingen op andere niveaus geregeld?

We hebben je in je raadswerk ook leren kennen als een sociaal mens, bewogen met mensen die de hulp van de gemeente nodig hadden. Voor hen kwam je op, bij al die onderwerpen die in het sociale domein aan de orde kwamen. Je had ook veel aandacht voor het onderwijs en voor een goede huisvesting van dat onderwijs. Dat zal te maken hebben gehad met je achtergrond in die sector, maar het zat ook gewoon in je. Je maakte op mij ook bijzonder indruk als voorzitter van de werkgroep Democratische vernieuwing. In samenspraak met de samenleving en dwars door alle fracties heen kwam die werkgroep met een Participatieladder, die een richtsnoer is geworden voor het optreden van het college en de raad. We gaan daar de komende jaren meer ervaring mee opdoen.

Henk, we zijn je zeer dankbaar voor de manier waarop je je voor de raad hebt ingezet in deze twee raadsperiodes. We wensen ook jou voor de toekomst alle goeds toe."

*Mevrouw Schepers*

"Beste Yvonne,

Ja, als het om jou gaat, ga ik op herhaling. Vier jaar geleden heb ik je vanaf deze plaats ook toegesproken. Ik zei toen: je hebt twee periodes in de raad gezeten en de kans is groot dat je er weer in terugkomt. Dat is ook gebeurd. Twee maanden na je vertrek mocht ik je weer welkom heten. Nu sta je dus aan het eind van je derde raadsperiode. Maar deze keer zeg ik niet: de kans is groot dat je weer terugkomt, want dat lijkt er nu niet meer in te zitten. Je mag na al die jaren – en met je pensioen – ook een keer van je rust gaan genieten. Hoewel dat natuurlijk ook weer betrekkelijk is, want je hebt nog genoeg te doen. Bijvoorbeeld omdat je oma bent van een groot aantal kleinkinderen. Ze zijn hier allemaal. Wat een rijkdom, zeker ook op een moment als dit. Ik weet dat je dubbele gevoelens hebt in verband met het overlijden van je moeder vorige week. Maar je ziet dan toch dat het leven in de generaties doorgaat. Dan mag je je verheugen met zoveel familie om je heen. Maar ook buiten je gezin en je familie heb je nog heel wat te doen. Als voorzitter van Heemkunde Hattem bijvoorbeeld speel je ook nog je rol in de gemeenschap. Ik hoop dat je die rol nog een hele tijd mag blijven vervullen.

Je hebt je in de loop van deze drie raadsperiodes met veel zaken beziggehouden. Net als bij Henk denk ik dan vooral aan het sociale domein en het onderwijs. Het sociale domein had en heeft duidelijk je hart. Of beter gezegd: de mensen om wie het gaat in dat sociale domein, hebben je hart. Die mensen kwamen ook nogal eens naar voren in je bijdragen. Theoretische stukken vertaalde je naar de praktijk van die mensen. Vaak maakte je met concrete voorbeelden duidelijk wat de onderwerpen waar het over ging betekenden voor de inwoners. Soms vroeg je daarbij uitgebreid aandacht voor details, omdat die toch echt wel belangrijk waren. Je werd dan ook wel eens wat onnavolgbaar, zelfs voor een goed ingevoerde wethouder. Die moest dan vragen maar of je nog een keer kort kon aangeven wat je precies bedoelde. Dat deed je dan. En dan kwam weer naar boven wat je bewoog: je sociale gevoel en je compassie met mensen met wie het niet zo goed gaat in de samenleving.

Je had ook hart voor het onderwijs, of liever, voor de jongens en meisjes waar het in dat onderwijs om gaat. Ook dat liet je in je bijdragen merken. En we konden – en kunnen – je soms zelfs met een groep leerlingen door het stadhuis zien zwerven, om hun duidelijk te maken waar de gemeente voor dient en om kinderen al jong te laten zien waarom democratie zo belangrijk is. Je hebt ook enthousiast meegedaan aan de activiteiten van De raad op school – en daarvoor aan de activiteiten van de Raad op straat.

Toen je naast je raadswerk en je gezin en familie ook nog je baan aan school had, moet het best een opgave voor je zijn geweest om dat raadswerk zo goed mogelijk in te vullen. Maar we hebben nooit gemerkt dat het een last voor je was. We hebben wel vaak je vrolijke lach gehoord. Ook die houden we in herinnering.

Yvonne, je hebt in totaal drie raadsperiodes vol gemaakt (op twee maanden na, maar die geven we je graag cadeau). Je inzet in al die jaren verdient het om gehonoreerd te worden, niet alleen met het gebruikelijke afscheidswoord, maar ook met een onderscheiding.

In dit verband eerst een meer algemene opmerking. Een langere periode van raadslidmaatschap kan aanleiding zijn om een koninklijke onderscheiding te krijgen. Dat geldt op dit moment voor meerdere leden van deze raad die afscheid nemen. Daarbij is het ieders persoonlijke afweging of hij of zij dit koninklijke gebaar in deze context op prijs stelt. Ik heb veel begrip voor de verschillende afwegingen die op dit punt worden gemaakt. Mijn persoonlijke waardering voor jullie aller inzet voor de publieke zaak staat voorop.

Tegelijk doet het me veel plezier jou, Yvonne, te mogen meedelen dat het Zijne Majesteit de Koning heeft behaagd jou te benoemen tot Lid van de Orde van Oranje-Nassau."

De voorzitter overhandigt mevrouw Schepers de doos met de oorkonde en speldt haar de medaille op. De vergadering reageert met applaus.

*Mevrouw Van der Worp,*

"Beste Jacobien,

Net als Yvonne ben jij in 2006 in de raad gekomen. Ook jij hebt er dus drie raadsperiodes op zitten. Twee periodes in een coalitiepartij; de laatste periode in de oppositie. Dat laatste was een hele overgang. Zo heb je dat met je fractiegenoten ook ervaren. Tegelijk was het op een bepaalde manier ook weer betrekkelijk. Want het raadswerk, het volksvertegenwoordiger-zijn, ging gewoon door. En ook in die laatste periode kon je je gewoon weer inzetten om het goede te zoeken voor Hattem.

Toen je in de laatste reguliere raadsvergadering, eerder deze maand, het woord voerde over het GVVP, memoreerde je dat je destijds ook ongeveer met het GVVP bent begonnen. Inderdaad is in 2006 een evaluatie van het toenmalige GVVP aan de orde geweest. Je pleitte toen namens De ChristenUnie onder andere voor een snelle afsluiting van de Hogenkamp voor vrachtwagens. Het is bijna troost om te noemen: zolang houden die weg en die wijk ons dus al bezig.... En ook al zat het sociale domein qua onderwerpen niet in jouw portefeuille, je slaagde erin om ook in het kader van het GVVP aandacht te vragen voor de zwakkeren in de samenleving. Zo benoemde je ze toen. In deze context ging het dan om de voetgangers en de fietsers....

In de raadsvergadering van 5 maart wees je erop dat er in de laatste raadsperiode veel aandacht moest zijn voor de zorg, vooral in het kader van de drie decentralisaties. Je zei dat jij daardoor naar verhouding wat minder aan bod kwam, met de onderwerpen die jij in je portefeuille had. Dat is waar. Toch zijn er zeker wel belangrijke zaken geweest waar jij het woord over mocht voeren. En waar je dat deed, sprak je met kennis van zaken. Op het terrein van de ruimtelijke ordening was je goed thuis. In de loop van de jaren dat jij in de raad hebt gezeten, zijn er heel wat bestemmingsplannen gepasseerd. In dat verband wist je altijd te luisteren naar wat in de samenleving speelde. Je nam de meningen en de gevoelens van de inwoners mee in je overwegingen. Het was niet altijd gemakkelijk. Denk alleen maar aan het bestemmingsplan Schipsweg-Hilsdijk uit 2013. Je zult je dat herinneren. Het was een van de weinige keren dat een voorstel van het college in de raadsvergadering werd weggestemd. Jouw fractie stemde toen als enige voor en jij moest uitleggen waarom ze dat deed, terwijl er toch heel wat bezwaren naar voren werden gebracht. Dat deed je vrijmoedig en duidelijk. Het was zo'n situatie als waar ik in het begin van mijn toespraak op doelde: dat je je als raadslid geroepen kunt voelen om ruggengraat te tonen tegen gevoelens uit de samenleving in.

Je had vanuit jouw beroepsachtergrond uiteraard ook veel aandacht voor de detailhandel. Je hebt hart voor de Hattemer ondernemers en voor de problemen waar zij tegenaan lopen, in een tijd waarin steeds meer via internet wordt verkocht en veel winkeliers de tent al hebben moeten sluiten. Dat Hattem alles moet doen om een goed en aantrekkelijk winkelbestand te houden, is voor jou een uitgemaakte zaak. Een detailhandelsvisie vond jij – met je fractie – niet direct nodig. Daar was je heel duidelijk in. Toen die visie er toch kwam, vond je ook dat er geen echt nieuwe dingen in stonden. Maar je ging er wel uitgebreid op in. Omdat je nu eenmaal niet iemand bent die zich ergens gemakkelijk van afmaakt. Zo van: van mij hoeft het niet, dus zeg ik er ook maar niets over. Je besprak de materie als een raadslid dat zich bewust is van haar verantwoordelijkheid.

En verder was je ook gewoon een gezellig raadslid. Niet dat dat hier in Hattem een uitzondering is, maar toch. Er kwam de laatste jaren niet zo vaak meer een raadslid op de griffie. Toen de postbakjes daar nog waren, was dat al gauw een aanleiding om even langs te komen en met iemand van de griffie of een andere ambtenaar in de buurt te sparren over wat iemand bezighield. Jij was een van de weinigen die daarna toch ook nog wel eens langs kwam voor het een of ander. En die dan ook gezellig een poosje bleef praten.

Je speelde ook vaak een rol in de overdracht van de historie van Hattem. Als wij een avond hadden voor nieuwe inwoners, was jij altijd bereid om iets over die historie te vertellen en ook over het gevoel dat Hattemers bij hun stad hebben. Je kon dat met weinig woorden op een mooie manier doen. Wat ik ook heel mooi vond, was je betrokkenheid bij de Stolpersteine, elk jaar op 18 april, de dag waarop de bevrijding van Hattem wordt gevierd.

Jacobien, bedankt voor je trouwe inzet gedurende de twaalf jaren van je raadslidmaatschap. We wensen je alle goeds toe voor de tijd die voor je ligt.”

#### *Mevrouw Van Regteren*

“Beste Wieneke,

Ook jij hebt heel wat raadsjaren achter de rug. Dertien om precies te zijn. Plus veertien dagen. Op 14 maart 2005 volgde je mevrouw Eijlander op, die tussentijds als raadslid aftrad. Je was toen al lid van de brede commissie, die een paar jaar daarvoor, in 2002, in het leven was geroepen.

Toen Jacobien vertelde dat zij ongeveer met het GVVP is begonnen en geëindigd, vroeg jij je op een gegeven moment af: waar ben ik destijds eigenlijk mee begonnen? Dat hebben we dus maar even nagekeken. Het was het Communicatieplan 2002-2007. Je vroeg toen onder andere waarop de conclusie gebaseerd was dat de contacten met de inwoners verbeterd moesten worden. Is aan de inwoners gevraagd waar zij behoefte aan hebben? Je had toen dus al oog voor participatie: laat de mensen zelf meedenken over de vraag wat zij nodig hebben. Neem ze serieus. Denk niet voor de inwoners, maar met de inwoners. Je hebt er ook steeds op gehamerd dat we de aanduiding ‘inwoners’ moesten gebruiken en niet het woord ‘burgers’.

Je hebt tijdens je raadslidmaatschap in jouw persoonlijke leven best een moeilijke periode meegemaakt. Je hebt een stevige operatie ondergaan. Het was net voordat ik hier burgemeester werd. Op dat moment zag het er niet zo florissant uit. Ook vanuit die optiek zijn we dankbaar dat we jou heel lang in ons midden mochten hebben.

Ter gelegenheid van je afscheid als raadslid stond er deze week een terugblik van jouw hand in Veluweland. Met een foto. Midden in ons mooie Hattem kijk je ons vrolijk aan. Je spreekt over veel mooie resultaten die door of met de PvdA zijn behaald. En je zegt erbij: het zijn resultaten die voor 95% hun oorsprong hebben in de periode voor 2014. Dus toen de PvdA nog in de coalitie zat. Zo’n opmerking raakt aan de pijn die de verkiezingsuitslag van 2014 – en de turbulentie daaromheen – je heeft gedaan. Het hakt er behoorlijk in en het kostte enige moeite om daarna je weg te vinden in de oppositie, met een gehalveerde fractie. Gelukkig hebben jullie je weg weer gevonden met zijn tweeën. En ook jij hebt in de afgelopen periode weer een flinke bijdrage geleverd aan wat jullie belangrijk vonden voor Hattem. Niet minder dan in de perioden daarvoor. Je hebt weer duidelijk laten horen waar jij en je partij voor staan. De laatste tijd heb je bijvoorbeeld stevig de klok geluid over de nieuwbouw van de Hof van Blom. Een zaak die jullie na aan het hart ligt. Dat geldt voor de hele raad, maar jullie zijn daar zeer uitgesproken in.

Als je maar met zijn tweeën bent, moet je uiteraard over veel onderwerpen het woord voeren. Dat kost dus behoorlijk wat tijd aan voorbereiding. En dan heb je ook nog gewoon een baan – en wat voor een baan, met veel gereis naar Den Bosch. Ik geef het je te doen. Maar je deed het. En we konden je er nooit op betrappen dat je te weinig tijd had gehad om je in een bepaalde zaak te verdiepen. Op de een of andere manier wist je precies de kern eruit te halen en die naar voren te brengen.

Uiteraard doen we je tekort, als we in een paar afscheidswaarden een periode van dertien jaar overzien. Maar namens de raad wil ik mijn waardering uitspreken voor de plek die je al die jaren in de raad hebt ingenomen. Je was zonder meer een gedreven politica. Je vocht zo nodig voor wat jij en je partij belangrijk vonden. En tegelijk zocht je ook de samenwerking met andere partijen, waar dat mogelijk was. Je kon best zo nu en dan een steekje uitdelen, scherp zijn in het debat, maar dat was altijd politiek en nooit persoonlijk. En als waardering op zijn plaats was, dan gaf je die ook.

Wieneke, bedankt voor je enthousiaste inzet voor de gemeenschap van Hattem in de afgelopen jaren. Het ga je goed.”

#### *De heer Kers*

“Beste Gert,

Ja, last nut not least komen we bij jou, onze nestor. Met afstand het langst zittende raadslid van de acht van wie we vanavond afscheid nemen. Zes raadsperiodes. 24 jaar.

In 1994 kwam je de raad binnen. Dat is zolang geleden dat er in het digitale archief van de griffie niets over terug te vinden is. Dat archief begint immers pas bij 2002, toen het dualisme werd ingevoerd en de raad een griffier kreeg. Jij had er toen al acht jaar op zitten. Je moet dus van alles kunnen zeggen over de verschillen tussen monisme en dualisme. Ik zal je maar niet uitdagen...

Ook jij kwam ter gelegenheid van je afscheid pontificaal in de krant te staan, met een persoonlijke foto bovenaan de pagina. De complete raad stond op een foto op dezelfde pagina, maar dan onderaan. Het mag een keer als je zolang gediend hebt. Je kijkt vrijmoedig in de camera. Het lijkt alsof je wilt zeggen dat je met een goed geweten afscheid kunt nemen. Niet dat je volgens jou nooit iets beter had kunnen doen. Op dat punt ben je in het krantenartikel ook gewoon eerlijk. Maar als geboren en getogen Hattermer heb je wel altijd het goede voor deze mooie stad gezocht. Dat kun je inderdaad vrijmoedig zeggen en dan kun je inderdaad met een goed geweten afscheid nemen.

In veel debatten kwam je op voor de bevoegdheden van de raad. Je hebt de dualisering aan den lijve meegemaakt en je maakte je sterk voor de rol die de raad behoorde te vervullen. Op zo'n moment kon je ook aardig vasthoudend zijn. Dat hebben we wel vaker bij je gezien. En daar is niets mis mee. Integendeel. Het siert een mens als hij staat voor een overtuiging. Maar je hebt in je raadswork ook laten zien dat je kon (mee)buigen, als je daar reden voor zag. Een halsstarrig vasthouden aan het eigen gelijk was je vreemd. Ik denk bijvoorbeeld aan het dossier over het windmolenpark, lang geleden. Daarin stond je voor je overtuiging, ook toen de anderen in je fractie niet met je meegingen. Je kwam er in de raad ook eerlijk voor uit dat jullie daarin niet op dezelfde lijn zaten. Maar uiteindelijk ging je toch met de positiekeus van de meerderheid in je fractie mee. En je wist ook duidelijk te maken waarom. Je was wel vasthoudend, maar niet halsstarrig. En als je ergens mee worstelde, kwam je daar ook eerlijk voor uit. Dat deed je bijvoorbeeld ook bij het zwembaddossier, ongetwijfeld het zwaarste uit je politieke loopbaan – en niet alleen uit die van jou. Het was een dossier waarin moeilijke en ongelijksoortige afwegingen moesten worden gemaakt.

Ook jij hebt met je fractie de moeite gekend van de overgang in 2014, van coalitie naar oppositie. Dingen waar jullie in de coalitie voor waren gegaan, gingen er ineens anders uit zien. Ook jij hebt je weg daarin moeten vinden. Maar ook jij hebt je niet vastgebeten in je teleurstelling. Je ging ook geen oppositie voeren om de oppositie. Sterker nog: meer dan eens steunde je met je fractie het college, terwijl coalitiepartijen een andere positie innamen. Het behoort tot de aard van het dualisme dat de verschillen in het debat niet altijd lopen langs de lijnen coalitie-oppositie. Je bracht het zelfs zover dat een wethouder op een gegeven moment ging spreken over zijn geliefde oppositiepartij. In ieder geval liet je duidelijk zien dat je het beleid dat gevoerd werd gewoon op zijn merites wilde beoordelen. Zakelijk en eerlijk. Met een uitgesproken waardering voor datgene waar je je in kon vinden.

Wat je ook typeerde was dat je vaak een fractie die als enige tegen een voorstel dreigde te stemmen probeerde alsnog over de streep te krijgen. Je vroeg dan soms ook gewoon: wat kunnen we doen om jullie toch nog mee te krijgen? Het kon immers zo belangrijk zijn dat een voorstel unaniem gedragen werd.

Met enig recht mogen we ook wel zeggen dat jij het financiële geweten was van de raad. Ook wat dat betreft heb je een waardevolle rol vervuld, in de auditcommissie, maar ook gewoon in de raadsvergaderingen. Een wethouder Financiën moest wel eens alle zeilen bijzetten als je met hem in discussie ging. Het was ook wel eens een discussie waar andere raadsleden bij afhaakten, net als de voorzitter. Je zei dan soms: het wordt nu wel een beetje technisch. Dat idee hadden we dan al.

Als nestor van de raad was je ook vicevoorzitter. Je hebt de voorzitter ook meer dan eens moeten vervangen. En als het zo uitkwam, was je ook best bereid een keer een commissievergadering te leiden. Dat voorzitter-zijn ging je goed af. Het hield je ook niet tegen om gewoon mee te doen aan de discussie. Want om nou zo'n vergadering alleen technisch voor te zitten, terwijl je best wat te zeggen hebt, dat kan toch niet de bedoeling zijn....

En nu is het na 24 jaar toch zover dat je afscheid neemt van het raadswork. Samen met je fractiegenoten ruim je met overtuiging het veld om plaats te maken voor een grotendeels jongere garde. In ieder geval voor een jongere fractievoorzitter, die 8 jaar was toen jij in de raad kwam. Hij is ook accountant trouwens. Ik kan me voorstellen dat je na al die jaren ook wel een beetje het gevoel hebt van: is er een leven na het raadslidmaatschap? We hopen dat het je gegund is om veel van dat leven na het raadslidmaatschap te ontdekken en ervan te genieten. We hopen ook dat het je gegeven is om nog veel aan Hattem te mogen bijdragen. Ik weet dat er al van diverse kanten aan je getrokken wordt om een maatschappelijke functie op je te nemen. Ik hoop dat je daar veel plezier in zult hebben en dat je op dezelfde manier enthousiasme laat zien en bruggen weet te bouwen als hier in de raad. En intussen zul je wat die raad betreft vast nog wel op de achtergrond aanwezig blijven voor het geval er behoefte is aan advies van een oude rot in het vak.

Gert, bedankt voor al die jaren trouwe inzet. Het ga je goed."

De vertrekkende raadsleden krijgen als afscheidscadeau een beeldje overhandigd van een raadslid dat een dossier achter zich laat – gemaakt door mevrouw Erica Hadjidakis, beeldend kunstenaar uit Hattem, die er via een filmpje een toelichting bij geeft – en een bos bloemen.

## **5.2. Toespraken door vertegenwoordigers van de diverse partijen**

**De heer Monster** spreekt als partijvoorzitter van de VVD mevrouw Ruijs en de heer Van Riel toe.

Vier jaar geleden leek er wat de kandidatenlijst voor de VVD betreft geen vuiltje aan de lucht te zijn. Dat bleek later toch anders te liggen. Toen mevrouw Zuidwijk terugtrad omdat ze het risico zag van een belangenverstrengeling, was het lastig om een opvolger voor haar te vinden. Gelukkig was de toenmalige secretaris, de heer Van Riel, bereid om de fractie te gaan versterken. Een jaar later deed zich een volgend probleem voor, toen de heer Van der Sleen aftrad. Kandidaten die volgens de lijst in aanmerking kwamen om hem op te volgen, waren niet beschikbaar. Op dat moment was het mevrouw Ruijs die zich bereid toonde om het belang van de partij in de raad te dienen. Beide nieuw aangetreden raadsleden hebben achter de schermen heel wat werk verricht om mevrouw Guldenaar, die ook nog niet zo lang in de raad zit, te helpen. In de korte tijd dat ze in de raad zaten, hebben ze het fantastisch gedaan. Op het beeldje dat ze gekregen hebben, staat 'Einde raad', maar ze zijn nooit radeloos geweest. Ze hebben het raadswerk ook erg leuk gevonden en ze hebben de VVD er op een geweldige manier mee gediend. Het bestuur is hen daar erg dankbaar voor.

**De heer Kort** spreekt als fractievoorzitter van D66 de heer Veenstra toe.

Hij neemt de honneurs waar voor de afdelingsvoorzitter van zijn partij, die op hetzelfde moment in Elburg is om het raadslid van D66 dat daar afscheid neemt toe te spreken.

De heer Veenstra had vier jaar geleden niet verwacht dat hij geroepen zou worden om een plek in de raad in te nemen. Er moest behoorlijk wat druk op hem worden uitgeoefend om hem zover te krijgen. Hij had zich na zijn pensionering een andere invulling van zijn vrije tijd voorgesteld. Toch nam hij zijn verantwoordelijkheid voor de partij. Hij heeft zijn rol vanaf het begin met verve vervuld. In de fractie was hij met zijn kennis op het gebied van ruimtelijke encyclopedie, verkeer en vervoer een wandelende encyclopedie. Hij wees regelmatig op 'laaghangend fruit': zaken die eenvoudig en zonder veel kosten konden worden gerealiseerd om de leefomgeving veiliger en aangenamer te maken. Als daar niets mee gedaan werd, kon hij zich daar oprecht over opwinden. Hij toerde op de fiets door Hattem om persoonlijk poolshoogte te nemen en op die manier de inwoners van Hattem in de raad te vertegenwoordigen. Daarbij signaleerde hij dan onveilige situaties en onjuiste bebordingen. Als verkeersdeskundige kon hij dat niet negeren. Hij is intensief betrokken geweest bij de binnenstad en het dromenboek, maar ook voor andere knelpunten had hij al gauw een praktische oplossing. Waar hij anderen kon helpen, deed hij dat. Zijn hart lag bij Hattem. Toen de architect van de binnenstad de Verkentoren wilde slopen, waren de rapen gaar. Uiteindelijk is de toren tot ieders tevredenheid behouden gebleven. In de raad werd de heer Veenstra regelmatig bekritiseerd vanwege zijn scherpe tong. De fractie heeft hem daarin wat kunnen temperen, maar hij was wel oprecht boos als er sprake was van een verloedering van de fysieke omgeving. Het was niet eenvoudig om dat gevoel te onderdrukken. Vanuit zijn ervaring had hij op de meeste raadsleden een grote voorsprong. Niet iedereen stelde het op prijs als hij de vinger legde bij wat niet klopte, maar hij had wel bijna altijd gelijk. Het is jammer dat bij projecten op het gebied van ruimtelijke ordening niet meer gebruik is gemaakt van zijn kennis en ervaring. Daarvoor is het echter nog niet te laat. D66 is blij dat de heer Veenstra lid blijft van de steunfractie. De partij bedankt hem voor zijn inzet en zijn enorme betrokkenheid bij Hattem. Het zijn fijne jaren geweest.

**De heer Remmerts** spreekt als partijvoorzitter van het CDA mevrouw Schepers toe.

De zorgzaamheid van mevrouw Schepers maakt van haar een lief mens en ook typisch iemand die helemaal past bij het CDA. Ze heeft de Hattemers twaalf jaar lang mogen vertegenwoordigen. Daar was ze ook trots op. Ze had – en vroeg – speciaal aandacht voor de ouderen in de Hattemse samenleving. Eenzaamheid was iets waarvan ze niet alleen zei dat er iets aan gedaan moest worden: ze deed er zelf ook iets aan. Ze zocht mensen op. Dat typeert haar. Ze is een veelzijdige en hardwerkende vrouw, die liefde heeft voor de dingen waar ze mee bezig is en daar graag veel over vertelt. Een kernkwaliteit van haar is dat ze in gesprek blijft met mensen. De menselijke maat is voor haar belangrijk. In de tijd dat iedereen het had over de voordelen van windmolens had zij oog voor de mensen die in het plangebied wonen. Dat is die mensen bijgebleven. Mevrouw Schepers spreekt over zorg, maar ze is ook zorg. Ze wilde ook per se het zorghotel in het verkiezingsprogramma van het CDA hebben. Dat bracht ze met een vasthoudendheid die iets van haar intrinsieke motivatie liet zien. Ze heeft de laatste tijd ook veel voor haar moeder gezorgd. Nu gaat ze voor zichzelf zorgen – ze gaat met vakantie – en dat mag nu ook. Dat haar man haar in haar werk altijd heeft gesteund, mag met ere genoemd worden. Verder is het mooi om te zien dat ze aan haar kleinkinderen nog iets als 'politieke genen' heeft doorgegeven.

**De heer Winkel** spreekt als partijvoorzitter van de PvdA mevrouw Van Regteren toe.

Hij denkt dat velen mevrouw Van Regteren niet goed kennen. Daar wil hij nu een eind aan maken, omdat ze dat verdient. Hij vraagt aandacht voor een paar filosofisch aandoende citaten: a. Waar één wil

is, is de democratie weg; b. Wie niet rookt, drinkt of autorijdt, is een belastingontduiker; c. Als verkiezingen iets zouden veranderen, waren ze allang verboden; d. Doe niet alsof je van niets weet; daar hebben we politici voor; e. Waarom is 'Groen' rood geschreven en staat 'Links' rechts in het logo van GroenLinks?; f. Terroristen zaaien angst; politici geven het wapen; g. Geen nieuwe kernwapens in Europa; laten ze de oude eerst maar eens opmaken.

Wat de kwaliteiten van mevrouw Van Regteren betreft: het mooie is dat zij zich verplaatst in personen of groepen waar ze mee te maken heeft. In een groep of gemeenschap geeft ze richting en verbinding. Ze handelt eenduidig en transparant, volgens algemeen geaccepteerde normen en waarden. Die normen en waarden draagt ze uit en ze spreekt anderen erop aan. Ook dat is een kwaliteit. Ze staat op basis van gezag en positie boven de partijen en wordt als zodanig geaccepteerd. Ze onderneemt acties en treedt op in situaties die daarom vragen. In crisissituaties treedt ze op met rust en vertrouwen. Daarin is ze een voorbeeld voor velen. Ze zoekt actief informatie uit de bestuurlijke en organisatorische omgeving en uit de samenleving. Signalen die ze op die manier opvangt, gebruikt ze voor reflectie op het eigen handelen. Verder zou ze een uitstekende burgemeester zijn. Haar nieuwe vrijwilligerswerk zal ook ongetwijfeld een succes worden.

Het bestuur en de leden van de PvdA gaan haar op deze raadszetel missen. Ook de Hattemse samenleving moet op deze dag een veer laten – en misschien ook een traantje. De PvdA bedankt mevrouw Van Regteren heel hartelijk voor haar inzet. Ook haar collega Broekhuis krijgt een blijk van waardering voor alles wat ze de afgelopen jaren heeft gedaan.

**Mevrouw Broekhuis** zou het vreemd vinden als zoveel raadsleden vertrekken zonder dat zij er iets over zou zeggen. Bovendien wil ze een rode roos aanbieden. De PvdA wil dat echter niet beperken tot de acht raadsleden die afscheid nemen. Daarom krijgen ook de zeven anderen er één. Zij zijn tenslotte zo dapper om door te gaan. Verder zijn er rozen voor de griffie, het college en de ambtenaren. Die laatste groep moet het met één roos doen, omdat de partijkas het anders niet kan dragen. De roos wordt symbolisch overhandigd aan de gemeentesecretaris, met de bedoeling dat ze een centraal plekje krijgt, waar voor alle ambtenaren duidelijk kan zijn dat ze voor hen bestemd is.

Mevrouw Broekhuis memoreert verder dat ze met de heren Van Riel en Veenstra in de rekenkamercommissie heeft gezeten, wat voor hen allen een nieuwe tak van sport was. Volgens haar is het behoorlijk goed gelukt om daar invulling aan te geven. Met de heer Leskens en mevrouw Schepers deelde ze heel veel als het ging om zorg en onderwijs. Verder heeft ze een speciaal woordje in plat Hattems voor mevrouw Van der Worp en de heer Kers. Ze vertelt hoe in dat dialect plaatselijke nieuwtjes werden uitgewisseld als de ChristenUnie en de PvdA tegelijkertijd in het stadhuis vergaderden. Dat zal ze erg gaan missen. Mevrouw Van Regteren krijgt van haar een hele bos rozen, omdat één voor haar te weinig is. Ze wenst alle vertrekkende raadsleden alle goeds toe.

**De heer Beeftink** spreekt als partijvoorzitter de heer Kers, mevrouw Van der Worp en de heer Leskens toe.

Hij heeft voor elk van hen vruchten meegenomen. Wie zich inzet voor Hattem, krijgt na bloei ook vrucht te zien. Van de 64 jaar die zo meteen de deur uitgaan, nemen de drie raadsleden van de ChristenUnie samen 44 jaar in beslag. Ze hebben het goed gedaan. Vier jaar geleden gaf de uitslag van de verkiezingen even een knauw. De heer Slob heeft hun toen voorgehouden dat ze in de oppositie ook gewoon de verantwoordelijkheid hadden om mee te regeren en mee te doen aan beleidsvorming. Daar hebben deze raadsleden op een constructieve manier werk van gemaakt. Ze hebben aangescherpt wat nodig was en afgekeurd wat nodig was. Nu de ChristenUnie weer in een heel andere positie terecht is gekomen, is het prettiger om afscheid te nemen dan het vier jaar geleden zou zijn geweest. Het is ook mooi dat de nieuwe fractie op de schouders van de vertrekkende fractie kan gaan staan. De scheidende raadsleden zijn bereid, elk op eigen wijze, die nieuwe fractie te helpen met advies en ondersteuning. Daar zijn het bestuur en de achterban van de ChristenUnie erg blij mee.

De heer Kers heeft nooit de ambtsketen om gehad, maar verder heeft hij tijdens zijn raadslidmaatschap zo ongeveer alles gedaan. Hij heeft bijna de helft van zijn huidige leven in de raad gezeten. In die periode heeft hij zich sterk beziggehouden met de financiën van de gemeente. Dat is ook zijn vakgebied. In zekere zin is hij de bibliotheek van de gemeente. Allerlei dingen uit het verleden weet hij met gemak naar boven te halen en af en toe kan hij daar flink over uitweiden. Als echte Hattemers lieten mevrouw Van der Worp en hij binnen de fractie nogal eens blijken dat ze goed op de hoogte zijn van familierelaties in deze gemeente. De heer Beeftink heeft voor de heer Kers een toepasselijk potje kersen meegenomen. Reden daarvoor is ook dat het scheidende raadslid in een interview de goede verkiezingsuitslag voor de ChristenUnie 'de kers op de taart' noemde.

Mevrouw Van der Worp is een stille werker op de achtergrond. In de loop van de tijd is er een overgang geweest van ruimtelijke ordening naar ruimtelijke ontwikkeling. Daarvoor komt haar de eer toe. Ze wilde

altijd elke schijn van belangenverstrengeling vermijden. Als bij een bepaald onderwerp ook maar iets in die richting kon worden vermoed, zweeg zij over dat onderwerp. Samen met de heer Leskens heeft ze allerlei mensen bezocht. Ze was ook erg zorgzaam. Bij een gezamenlijk etentje stak ze altijd de handen uit de mouwen. Vanwege het toetje dat ze daar altijd bij serveerde, krijgt zij een ananas. Wat goed bij haar past, is dat in die vrucht een stevige pit zit.

De heer Leskens heeft over verschillende dossiers een goede en wijze bijdrage geleverd. In feite ging het dan niet over die dossiers, maar over mensen – en over kinderen die in schoolgebouwen moeten opgroeien tot volwassenen. Hij heeft zich flink ingezet voor de zorg en met name voor de jeugdzorg. Vanaf het begin heeft hij zich ingelezen in de dossiers. Dat heeft hij goed gedaan. Voor hem heeft de heer Beeftink een sinaasappel meegenomen. De meeste sinaasappels hebben negen partjes en de bijbel spreekt over de ‘vrucht van de Geest’, die ook uit negen ‘partjes’ bestaat. Die vrucht heeft de ChristenUnie bij de heer Leskens duidelijk geproefd, binnen de fractie, maar ook breder.

Namens het bestuur, de achterban en de nieuwe fractie bedankt de heer Beeftink de drie scheidende raadsleden voor wat zij de afgelopen jaren hebben gedaan.

Alle toespraken worden door de vergadering onderstreept met applaus.

**De voorzitter** bedankt alle sprekers voor hun warme woorden, die meer dan eens niet alleen gericht waren tot de vertrekkende raadsleden, maar ook tot de raad als geheel.

### **5.3. Terugblik en dankwoorden vertrekkende raadsleden**

#### **Mevrouw Ruijs:**

Om te beginnen wil ik zeggen dat er al heel veel gezegd is. Veel heb ik daar niet aan toe te voegen. Ik vond het leuk en interessant om na bijna acht jaar weer even – anderhalf jaar – terug in de raad te zijn. Het is jammer dat we nu niet met drie zetels terug kunnen komen. Als we dat wel hadden gekund, had de jongere garde haar opwachting kunnen maken. Ik weet echter zeker dat de raadsleden, de commissieleden en de steunfractieleden van de VVD samen met de achterban de komende vier jaar hun uiterste best gaan doen om die derde zetel weer te bemachtigen. Ik wens de hele nieuwe raad veel wijsheid en succes in de komende periode.

#### **De heer Van Riel:**

Ik was niet van plan om veel woorden vuil te maken. De burgemeester zei al dat dat bij mij past. Ik word echter gedwongen toch wat te zeggen. De speech van de burgemeester vind ik in mijn richting lichtelijk overdreven, maar daar kan ik niets aan veranderen. Ik neem de woorden mee naar huis. Op dit moment ben ik ‘einde raad’, maar niet ten einde raad. Ik ben ook Hattem nog niet uit en ik wil me buiten de raad voor Hattem blijven inzetten, op de manier waarop ik begonnen ben: met de adoptie van groen en in de scouting, mijn grote liefde. Misschien ga ik hier op de achtergrond ook nog een rol spelen, maar dan alleen als de fractievoorzitter aangeeft dat ze mij nodig heeft. Ik zal me niet opdringen. Mijn leeftijd is ook de reden om met het raadswerk te stoppen. De jongeren moeten het gaan doen. Verder hoop ik dat de fractieleden die het werk voortzetten het goed gaan doen. Ik hoop ook dat iedereen hier met net zoveel plezier zal zitten als ik hier gezeten heb en net zoveel zal leren als ik hier geleerd heb. Ik wens niet alleen de raad veel succes, maar ook de stad, die bezig is zich te hervormen naar een andere manier van werken. De sessies die daarover gingen, heb ik erg gewaardeerd.

#### **De heer Veenstra:**

Vanaf 2010 t/m 2014 hadden wij met D66 één zetel in de raad. Eerst Rein van der Sleen, daarna Herman Haverkort, mijn maatje en voorbeeld, die helaas is overleden. In maart 2014 vonden er nieuwe verkiezingen plaats. Ik stond toen op nr. 4 en was daarmee onverkiesbaar, ware het niet dat wij zeer onverwachts drie zetels scoorden. Het gevolg van de coalitiebesprekingen was dat er een wethouder moest worden geleverd voor het vormen van het college. Daar sta je dan als nr. 4, terwijl je heel andere verwachtingen hebt. Maar een goed politicus hoort de verantwoordelijkheid niet uit de weg te gaan. Het gevolg was dat ik als oud-ambtenaar weer terugkwam bij mijn oude werkgever. Dat was even wennen. Ik weet namelijk aardig goed hoe de hazen lopen. Of dat een voordeel is of een nadeel – daar laat ik mij niet over uit. Wel wil ik opmerken dat het af en toe niet gemakkelijk was.

In 1971 ben ik vanuit Helendoorn in Hattem komen wonen en werken. De politiek heb ik altijd op de voet gevolgd. Ik heb de raadsvergaderingen bijgewoond en diverse colleges meegemaakt – en ook gezien hoe het niet moet. Daar heb ik ontzettend veel van geleerd. Ik vond toen al dat de raad niet altijd voldoende in beeld was. Dat is met het dualisme wel wat anders geworden. In de afgelopen vier jaar heb ik in mijn beleving behoorlijk invulling gegeven aan het dualisme en de transparantie in de raad. Sommige personen waren daar niet zo gelukkig mee. Helaas: ik hou van duidelijkheid, eerlijkheid en transparantie. Mijn moeder zei altijd: eerlijkheid duurt het langst.

Als u mij zou vragen of het leuk was in de raad, zeg ik: ja en nee. Aangezien ik een doener ben en met beide benen in de klei sta, had ik regelmatig last van ellenlange processen, stroperigheid en soms besluiteloosheid. Ik zal de projecten niet noemen die beter hadden gekund. Dat moet iedereen maar voor zich uit maken. Wel wil ik een project noemen waarvoor ik een groot compliment aan de raad wil geven. Dat is de samenwerking in het sociaal domein. Ik denk dan met name aan de kartrekkers, de heren Henk Leskens en Erik Kort. Ja, dames en heren, zo kan het ook. We gingen in de raad unaniem akkoord.

Ik ga afsluiten. Ik wil de D66-kiezers bedanken voor de stem die ze op deze partij hebben uitgebracht. Ik wil de raad bedanken voor de zeer constructieve manier van samenwerken. Nooit was er in de raadsvergadering sprake van een stemverhouding van 8-7. Dat mag ook wel eens worden gezegd, geachte aanwezigen.

Jacqueline en Halbe van de griffie: een groot compliment voor jullie over de zeer snelle wijze van informatie verstrekken aan de raad en de commissies. Niets was jullie te dol.

Ook wil ik de D66-fractie bedanken voor de samenwerking. Het is een fantastische club met al die haantjes, hoewel er een half jaar geleden een hennetje bij kwam, dat ook niet op haar mondje was gevallen. Om met de woorden van onze fractiegenoot Bertus te spreken: *een geweldige club*.

Ja, dames en heren, en als allerlaatste wil ik mijn liefvallige echtgenote, die al meer dan 48 jaar mijn maatje is, bedanken voor haar steun in de afgelopen vier jaar. Das was af en toe wel nodig als je laat in de avond thuiskwam na een roerige commissie of raadsvergadering.

Geachte aanwezigen, nogmaals bedankt. Ik wens het nieuwe college en de nieuwe raad heel veel succes. En maak gebruik van het dualisme.

### **De heer Leskens:**

Bij dit afscheid past een beetje weemoedigheid. Tegelijk geeft het een gevoel van opluchting en van bevrijding. Daar ben ik heel eerlijk in. Dat ik acht jaar lid was van de gemeenteraad van Hattem heeft mij veel gebracht, ook veel om over na te denken. Het voelde bijvoorbeeld goed om buiten mijn eigen belevingswereld te kijken. En niet te vergeten: het feit dat winnen en verliezen heel sterk bij zo'n ambt passen en eigenlijk niet los van elkaar kunnen worden gezien. Genieten van het zoet van een overwinning duurt meestal maar kort, maar het zure van verliezen kan leiden tot rancuneuze gevoelens en kan het functioneren binnen een gemeenteraad erg lastig maken.

Ik heb in de afgelopen acht jaar zowel het zure als het zoete geproefd. Maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat het afsluiten met een overwinning als die van 21 maart jl. mij erg dankbaar stemt. De overwinning in 2010 was mooi, maar het vervolg was minder fraai. Ik heb me in de periode 2010-2014 regelmatig heel ongemakkelijk gevoeld. Er waren botsende belangen. Het naar elkaar luisteren was ver te zoeken. En vooral: tegenstellingen werden uitvergroot.

In maart 2014 leed mijn partij een gevoelige nederlaag. Toch kijk ik met meer plezier terug op de periode 2014-2018 dan op de periode die eraan voorafging. Tegenstellingen bleven, maar werden niet meer uitvergroot. Men wilde naar elkaar luisteren. En langzaam maar zeker werd duidelijk dat deze raad van vijftien leden er wilde zijn voor de hele Hattemse samenleving en niet alleen voor het segment dat betrekking heeft op de eigen politieke achterban.

Eén van de profeten uit het oude testament heeft het in zijn tijd de toenmalige bestuurders kernachtig voorgehouden – en daar voelde ik mij bij thuis:

- praat niemand naar de mond, maar wees rechtvaardig en eerlijk,
- wees trouw en verzaak je verantwoordelijkheid niet,
- vind jezelf niet vreselijk belangrijk, maar ga nederig de weg die God je wil laten gaan.

Het laatste punt verwoordt ten diepste wat mij dreef en van wie ik afhankelijk wilde zijn in dit boeiende ambt van raadslid in de gemeente Hattem. Het ga u goed.

### **Mevrouw Schepers:**

Lieve familie, vrienden, fractie, raadsleden, commissieleden, griffie, ambtenaren, burgemeester en wethouders. Twaalf jaar raadslid in Hattem. Toen ik eraan begon, leek de tijd zoveel anders dan nu. Een keer in de zoveel tijd kreeg je als raadslid een dik pak papier. Met accentstiften en een fjnshrijver werkte je je erdoorheen. De extra post die binnenkwam, las je bij de griffie op de kamer. Nu in het digitale tijdperk krijg je alles wat los en vast zit via de iPad binnen. Dat kan best heel interessant, nuttig of belangrijk zijn. Maar wil je alles lezen en weten, dan heb je er een dagtaak aan. En dat kan niet, zeker niet als je daarnaast een baan hebt en je huishouden en als je voor iemand moet zorgen. Dat betekent dus dat je keuzes moet maken. En politiek is keuzes maken. Naar welke bijeenkomsten ga je wel of niet? Welke cursus heb je nodig om dingen te begrijpen? Met welke mensen heb je contact om je in te leven in de politieke vraagstukken die op je afkomen? En dan moet je je mening vormen – en eventueel je mening bijstellen, waardoor een consensus ontstaat. Dat is heel belangrijk, zeker wanneer je in een

kleine plaats als Hattem dingen wilt bereiken die breed worden gedragen. Samenwerking is dan zeker een vereiste.

Even terug in de tijd. Een werkgroep voor de Raad op straat en een werkgroep voor de Raad op school. De zaterdagen dat we met afgevaardigden uit elke partij de boer op gingen om contacten met mensen te hebben. Een bezoek aan de scholen, met als afsluiting een kinderraad. Er zat veel voorbereiding in, maar het waren wel de leuke dingen die je nodig had om je te laten nadenken over wat de mensen bezighield. Later de cursussen en de samenwerking in de werkgroepen over de Wmo, de decentralisatie, de participatie en de raads werkgroep Democratische Vernieuwing. Veel werk achter de schermen. En dan .... Het is nog aardig stil in Hattem. 's Morgens vroeg het gezoem van het verkeer op de A50 en de A28. Je vraagt je af: wat krijgen we nog voor onze kiezen? De vraagstukken over de energie, de CO2-uitstoot, de vervuiling door vliegtuigen, fijnstof: wat gaat dat allemaal doen met ons woongenot en met onze gezondheid? Hattem is nog steeds het Hattem waar het goed wonen is, waar ik graag woon en u ook, naar ik aanneem. Hattem is een prachtige kleine stad. En het is genieten als je even stilstaat en eens bewust kijkt naar een bijzondere gevel met een verhaal. Het aanlichten van de kerktoeren en de Dijkpoort is een feeëriek gezicht. De Markt met haar veel besproken keitjes, waar je gezellig een terrasje kunt pakken. De musea en de molen, de verlichting op de Noordwal, wanneer het nog net niet donker is. Toeristisch is Hattem een product dat er mag wezen, dat in ontwikkeling is en dat moet blijven. Het kan helpen bestaansrecht te bieden aan ons winkelbestand. Even een boodschapje doen in Hattem en mensen tegenkomen, een praatje maken, sociale contacten onderhouden: het zijn kleine, maar wel belangrijke dingen om niet te vereenzamen. Na twaalf jaar is het goed om het stokje door te geven. Ik heb het werk altijd met veel plezier gedaan en veel geleerd. We hebben fijn samengewerkt binnen de fractie. Ik wens mijn fractiegenoten veel goeds toe in de komende tijd. Soms was het ook wel wat druk: drie tot vier avonden in de week van huis en dat soms een paar weken achter elkaar. Mijn man wil ik bedanken voor de support. Hij heeft mij avonden moeten missen, en soms was hij zelf ook niet thuis. Toen ik met pensioen ging, hadden we elkaar overdag. Mijn kinderen kregen wel eens te horen dat ik het druk had. Vrienden bezoeken moest echt met de agenda erbij. Nu is er tijd voor andere dingen: kinderen, kleinkinderen, hobby's en vakantie. Ik wens hun die straks in de raad zitten sterkte, wijsheid en kracht toe om deze gemeente zo te besturen dat het leven in Hattem levendig, veilig en fijn is.

#### **Mevrouw Van Regteren:**

Toen ik in 2001 werd gevraagd om bij de fractie van de Partij van de Arbeid aan te haken en mee te denken en praten over belangrijke onderwerpen voor Hattem, had ik niet kunnen bedenken dat het zo zou gaan lopen. Twee jaar later kwam ik in de brede raadscommissie en weer twee jaar later werd ik benoemd tot raadslid. En dan ineens ben je, alles bij elkaar, bijna achttien jaar verder. Dat betekent in mijn situatie een stuk of vier griffiers verder, ook een stuk of vier burgemeesters verder en tientallen raadsleden verder. Maar ook een stuk of vier bodes verder. En die laatste groep is toch wel een van de belangrijkste om de soms lange avonden door te komen. Een lekker bakkie koffie of thee, een sapje en heel soms een warme snack doen dan wonderen.

Voor mij persoonlijk is er in die jaren, tussen 2001 en 2018, ook veel gebeurd. Van een dochtertje in groep 3 van de basisschool heb ik nu een dochter die een jonge vrouw is die is afgestudeerd en in haar eigen onderhoud voorziet. Maar in deze periode zijn ook mijn beide ouders overleden en daarnaast verscheidene anderen die ons gezin na stonden. En last but not least ben ik zelf in deze periode heel ernstig ziek geweest. Allemaal zaken die niet direct iets met het raads werk te maken hebben, maar die je wel verder vormen en waardoor je anders tegen zaken aan gaat kijken. Ik ben gelukkig iemand voor wie het glas altijd half vol is. Dat betekent dat ik ook na deze tegenslagen het plezier in het raads werk heb kunnen behouden.

En het plezier houden in je werk is heel belangrijk. Daarbij zijn mijn partijgenoten in de diverse fracties en steunfracties in de afgelopen jaren essentieel geweest. Hoeveel uren hebben wij wel niet, in wisselende samenstellingen, bij elkaar gezeten? De vergaderingen duurden soms tot diep in de nacht, omdat het onderwerp lastig was of omdat we de meest mooie discussies hadden, soms ook over heel andere zaken dan de raads agenda aangaf. Altijd met respect voor elkaars mening. En altijd kwamen we tot een door de fractie gedragen standpunt. Zonder iemand tekort te doen, wil ik de laatste vier jaar memoreren. Voor de Partij van de Arbeid, maar zeker ook voor Carla en mijzelf, een bijzondere periode. We hebben de schouders eronder gezet, zijn veel samen opgetrokken en hebben een mooi resultaat neergezet, waar we heel erg trots op zijn!

Ik bedank iedereen met wie ik heb samengewerkt voor de afgelopen jaren en wens de nieuwe raadsleden heel veel succes en wijsheid toe. Bedenk goed wat je doet, doe het niet voor jezelf, maar doe het voor Hattem en zorg dat je het met veel plezier blijft doen!

### **De heer Kers:**

Voorzitter, ik wil u allereerst bedanken voor uw mooie woorden. Datzelfde geldt voor Marten Beeftink. Ik was inderdaad degene die met de griffier moest onderhandelen over de spreektijd. Ik had vijf minuten per zittingsjaar aangevraagd, maar dat bleek toch teveel te zijn. Daarom heb ik het op papier gezet en ik beperk het tot een minuut of vijf, zes.

Ruim 24 jaar geleden kwam ik als RPF-er op een gecombineerde GPV/RPF-lijst in de gemeenteraad van Hattem. We hadden toen het monisme: de beide wethouders maakten deel uit van de gemeenteraad en stemden mee over hun eigen raadsvoorstellen. Er was nog geen griffier. Die taak lag bij de gemeentesecretaris. De commissievergaderingen werden voorgezeten door de verantwoordelijk wethouder en secretaris van de commissie was het betreffende afdelingshoofd. Mijn portefeuille bestond toen uit de commissie Sociale Zaken en Onderwijs en de commissie Financiën. Secretaris van de commissie Sociale zaken en Onderwijs was trouwens een bekende in de huidige gemeenteraad: Teun Juk. Een nadeel van het monisme was soms het gebrek aan discussie. Als de coalitie voor was, was het feitelijk een kwestie van neuzen tellen. Dat stak soms schril af bij de afgelopen raadsperiode, waarbij de huidige coalitie soms haar eigen interne oppositie creëerde. Maar voor ons als oppositie was dat toch ook wel weer genieten....

Politieke onderwerpen die direct in 1994 al speelden, waren de privatisering van zwembad De Watermulder en het samengaan van de Burgemeester Toornstraschool en de Wethouder Rooseboomschool. Die school werd later Het Palet genoemd. Over beide onderwerpen mocht ik namens mijn fractie het woord voeren. Ik viel dus direct met de neus in de boter. En ook toen al was er soms enorm veel publieke belangstelling. De raadszaal, die toen nog boven was, zat dan bomvol. De burgers zaten zelfs in de vensterbanken om niets van onze politieke discussies te hoeven missen.

Het was ook de tijd waarin raadsleden nog geen emailadres hadden en gewoon op zaterdag of een doordeweekse avond hun stukken kwamen lezen in het stadhuis. Een iPad met iBabs bestond nog niet. In de raadsvergadering van maart 1996 kon ik mijn imago als jong raadslid flink oppoetsen omdat ik mocht trakteren op beschuit met muisjes in verband met de geboorte van onze jongste zoon. Niemand kon zich toen herinneren of dit ooit eerder in een Hattemer raadsvergadering was gebeurd.

In de afgelopen 24 jaar mocht ik twee initiatiefvoorstellen indienen. Het eerste ging over een compenserende bijdrage van 30.000 euro voor de voetbalvereniging sv Hatto Heim, omdat er bij de privatisering ten onrechte een vrijwilligerskorting was toegepast. Het tweede ging over de wijziging van de heffingsmethodiek van de rioolheffing. Vooral het laatste heeft hier intern de nodige voeten in de aarde gehad. Graag bedank ik het huidige college dat het deze heffingssystematiek van de rioolheffing bij zijn aantreden niet heeft gewijzigd.

Hattem is een kleine gemeente. Dat merk je ook aan de gemeenteraad. Veel raadsleden kunnen hun oog voor detail nauwelijks beheersen en schuiven graag aan tafel bij het college of de ambtelijke organisatie. De nieuwe gemeenteraad wens ik veel wijsheid toe in het vinden van de juiste plek daarin. Realiseer je dat je als raadslid een belangrijke rol hebt en dat jullie echt het hoogste orgaan binnen de gemeente zijn. Maar heb als gemeenteraad ook de flair om te poneren dat Hattem dat kleine unieke dorpje met stadsrechten is, vergelijkbaar met het onoverwinnelijke dorpje in Noord-Gallië van Asterix en Obelix.

Als vicevoorzitter van de vertrouwenscommissie mocht ik de sollicitatie- en benoemingsprocedure van onze huidige burgemeester meemaken. Hiervoor zijn uitvoerige instructies aanwezig. Eén daarvan is dat gesprekken met kandidaten op een zeer geheime locatie worden gevoerd. Als fractievoorzitters moesten we zelfs heel goed opletten dat we door niemand werden gevolgd op weg naar deze geheime locatie. Ondanks deze bijzondere instructies blijf ik een warm voorstander van een benoemde burgemeester.

In al die 24 jaren heb ik de sfeer in de gemeenteraad van Hattem als goed ervaren. Alleen rondom de verkiezingen in 2014 was het minder prettig, met name door toedoen van inwoners buiten deze raad. Gelukkig neem ik op dit moment afscheid van een gemeenteraad met een goede onderlinge sfeer en begrip voor elkaars standpunten. Blijf de verbinding met elkaar zoeken, want je hebt elkaar - vooral in een kleine stad als Hattem - altijd weer nodig!

Voorzitter, als raadslid sta je vaak in het middelpunt van de belangstelling. Vandaag wil ik echter ook aandacht vragen voor al die mantelzorgers en vrijwilligers die belangeloos, vaak zichzelf wegcijferend en in bescheidenheid hun werk doen. Ik wil mijn grote dank in hun richting uitspreken. Zij zijn de kurk waar onze Hattemer samenleving op drijft!

In de afgelopen 24 jaar heb ik getracht om, in lijn met een Bijbeltekst uit Micha (Micha 6:8), bij alle genomen raadsbesluiten 'recht te doen'. In die boeiende trektocht door de lokale politiek heb ik veel verschillende mensen, bestuurders en gewone inwoners, mogen ontmoeten en heb ik met velen mogen samenwerken. Graag wil ik hen allen bedanken voor de vaak heel prettige samenwerking. Speciaal Jacobien en Henk en de overige fractieleden wil ik bedanken voor de afgelopen jaren. Ook wil ik twee

ambtenaren noemen met wie ik jarenlang heb mogen samenwerken: Wim Dasselaar en Hans van Dijk. Jullie beiden bedankt voor de samenwerking en vooral ook voor de dingen die jullie mij vaak tussen de regels door vertelden. In het bijzonder bedank ik mijn vrouw Menniek en onze kinderen voor de ruimte die ze mij gaven voor het raadswerk. En bovenal dank ik God voor de kracht en de wijsheid die hij mij heeft gegeven. Hem zij alle eer!

Alle dankwoorden worden door de vergadering beantwoord met applaus.

## **8. Sluiting**

De **voorzitter** sluit de vergadering om 22.05 uur en nodigt alle aanwezigen uit voor een drankje in de hal.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Hattem, gehouden op 23 april 2018.

De griffier,

De voorzitter,